

Secundus de Anima

Respondeo dicendum secundum San. T. l. par. te. q. 78. ar. 3. q. quidam distinguunt sensum ex parte organorum in quibus diffatur aliquod elementorum scilicet aqua vel aer vel aliquid huiusmodi. Sed contra sensus non est propter organa sed econverso: ergo non sunt diuerse potentie propter diuersa organa.

Item gustus et tactus sunt distincti sensus et tamen in lingua videntur habere idem organum cum sit unus nervus tamen in una lingua. Alii distinguunt sensus ex parte medij. Quidam enim sentiunt per medium coniunctum ut gustus et tactus. Alii vero per medium extrinsecum. Sed sensus non est propter medium. Et ideo dicendum quod potentie sensiue distinguuntur per diuersum modum immutandi per exterius sensibile a quo immutatur unde a diuersis sensibilibus sensus diuersimodo de immutatur. In eo tamen operatione est quedam immutatio spiritualis per quam similitudo obiecti est in organo sensus et hec est causa quare aqua non sentit ignem quia solum immutatur immutatione naturali et non spirituali id est recipit calorem et non spiritum caloris.

Notandum quod in visu est tamen immutatio spiritualis.

In alijs autem cum immutatione spirituali est naturalis vel ex parte obiecti vel ex parte organi. Exemplum primum ut in auditu cuius obiectum scilicet sonus est cum motu locali. Et in olfactu cuius obiectum scilicet odor est cum alteratione. Exemplum 2. ut in tactu unde manus tangens calida calescit similiter in gustu unde lingua humidatur per humiditatem saporis. Si queratur quod sensus est perfectior. Dicendum quod visus qui tantum spiritualiter immutatur. Est etiam communior. Post hec auditus. Tertio olfactus quia motus localis prece dit alterationem. Secundo dicitur quod propter istos quinque sensus non sunt plures quia in animali perfecto sunt omnes sensus et in ipso non videmus nisi quosdam. Primum patet quia animali perfecto nullum deficit medium requisitum ad sentiendum quia nec intrinsecum nec extrinsecum. Quod autem isti 5. sensus realiter distinguuntur patet quia aliquis potest visu qui non potest auditu. De his autem dictum est supra ostendendo quod potentie distinguuntur per actus et ex parte per obiecta.

Solet dubitari utrum medium impediat sensationem. Et videtur quod sic quia quando medium est densum tunc minus bene videmus unde propter hoc antiqui viderunt esse vacuum inter nos et ea que videmus.

Forte concedis unde quando medium est magis rarum tanto res clarius videtur. Sed contra illud quod est necessarium ad visionem non impedit eam sed medium est necessarium ad visionem ut patet ex supradictis. Item si in medio resisteret propter densitatem multiplicationi spiritus vel luminis sequeretur quod lumen non produceretur in instanti. Secundo dubitatur quod dictum est quod sensus immutatur a sensibili. Sed contra sensibile non agit in sensum quia agens ad passum habet relationem realem et mutuam sed sensibile non habet relationem realem ad sensum sed econverso sicut scibile non habet relationem realem ad scientiam sed econverso. Item agens et patiens debet esse contraria ut habetur primo de generis. sed non est contrarietas inter sensibile et sensum. Forte dicis quod sensibile solus per accidens agit in sensum. Contra sermones habiti in scientiis debent esse per se quia de his que sunt per accidens non est scientia sed absolute dicitur sensibile agere in sensum ergo per se agit in ipsum. Forte concedis quia supra dictum est quod impossibile est visionem esse sine obiecto et quod excellens sensibile corrumpit

per sensum. Contra accidentia non proprie corrumpuntur et dato quod corrumpantur tamen nulla corruptio fit per immutationem solum spirituales sed excellens sensibile non immutat sensum nisi spiritualiter quia nichil producit in medio nisi species ergo nichil productum in organo nisi speciem que est res spiritualis.

Tertio. Dubitatur an immutatio visus ab albedine contrarietur immutationi visus a nigredine et videtur quod sic quia contrarietate sunt cause ergo albedo et nigredo causant contrarios effectus. Item visio albedinis et nigredinis non sunt simul sicut nec idem corpus simul figuratur diuersis figuris secundum albedinem. 4. metha. In oppositum tamen adest quia per idem medium videtur album et nigrum ergo immutationes istorum sunt simul.

Ad primum dicitur quod species non habet contrarium et ideo non habet per se resistantiam in sua multiplicatione. Sed contra densitas contrarietur multiplicationi luminis et similiter opacitas. Dicendum quod densitas non simpliciter contrarietur sed bene est causa quod lumen non diffundatur ad tantam distantiam. Ista enim sunt diuersorum generum ergo non contrariantur et hoc modo etiam aer turbidus impedit productionem luminis quod supra diximus produci semper in instanti licet talis illuminatio sequatur motum localem secundum San. Tho.

Ad secundum dubium dicitur in modo quod quando color incipit de nouo videri tunc acquirit entitatem realem que est relatio in quantum est agens et non in quantum est sensibile. Alii dicunt quod ista immutatio spiritualis non sufficit ad relationem realem quod non credo. Cum autem queritur de excellenti sensibili quod corrumpit sensum dicitur quod hoc non est solum per speciem sed realiter agendo in organum quod corrumpitur. et per primum sensus sicut fractis chordis corrumpit melodia. Sed tunc queritur quam qualitatem naturalem producit intensissima albedo corrumpendo et disgregando visum. Forte dicis quod per solam speciem corrumpit proportionem organi et corrupta proportione ex parte corrumpitur organum per actus sed queritur in quo consistit illa proportio. Si in qualitatibus primis difficile est quod ille per spiritum varietur. Item ea que sunt per accidens sunt ab arte relinquenda nec de ipsis est scientia ideo dicitur quod ibi producit qualitas naturalis in nominata vel predicte species disgregant visum. Et per consequens diminuit quia virtus unita fortior est seipsa dispersa.

Ad tertium dubium dicitur quod in causis virtuosis ex causis contrariis sequitur contrarius effectus. De visione autem dictum est supra.

Contra hec arguitur. Primum quod sunt plures sensus quod 5. quia supra dictum est quod sunt duo tactus.

Item non est notum quod nos habeamus omnes sensus quia animalia ut canes sentiunt aliquos odores quos non sentimus in sequendo leporem ergo videtur quod in eis sit aliquis odoratus qui non est in nobis sicut in nobis est aliquis sensus qui non est in alijs animalibus scilicet quodlibet animal habeat medium intrinsecum et extrinsecum. Item in talpa est aliquid quod sit in nobis quia nos non videmus opto oculo talpa autem sentit non obstante quod habeat oculum coopertum. Forte dicis quod non. Contra tunc natura frustra sibi dedisset locum oculorum et cutem super oculos. Hoc enim factum est ne oculus eius a terra ledatur.

Secundo visio hominis et visio equi specie differunt